

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izveniš nedelje in
praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

MIHON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Nedostojne metode.

V vsakem privatnem podjetju, ki za-
posluje tuje delovne moči, je merodajno
merilo za sprejem ljudi v službo njihova
strokovna usposobljenost. In ker moder-
na država koncem koncev tudi ni nič dru-
gega kakor veliko podjetje, ki pragma-
tično — z zakoni — ureja najbolj različ-
na razmerja svojih članov med seboj in
napram celoti, bi človek mislil, da bo tu-
di v državi kot podjetju edino merilo za
sprejem in za zaposlitev uslužbencev sa-
mo usposobljenost, brez ozira na razne
privatne zadeve, ki se države kot pod-
jetja prav nič ne tičejo. Državni uslužbe-
nec stoji napram moderni državi nasproti
samo kot delojemalec, ki mora po pred-
pisih izvrševati točno in vestno svoje de-
lo, vse drugo pa je njegova zasebna stvar.
Kot državljani pa imajo na drugi strani
pravico, da sodelujejo tudi na tvorbi dr-
žavne volje popolnoma svobodno, kolik-
or je to dovoljeno po zakonu, in se sme-
torej tudi politično udeleževati na na-
čin, ki odgovarja predpisom.

Teh modernih nazorov pa naša doma-
ča politika ne pozna, ampak se raje igra
z državnim uradništvom kakor otrok z
žogo. Naša domača strankarska pravila
pravijo, da država ne predstavlja celo-
kupnega prebivalstva, ampak samo vla-
dajočo stranko. Stranka je država — to
je naš prvi politični aksiom. Zato ima
stranka, ki je slučajno na vladi, tudi prav-
vico (v resnici ima le moč), da uveljav-
lja svoje principe v javnem življenju tu-
di s tem, da se pri nameščanju javnih
uslužbencev ne ozira toliko na strokovno
usposobljenost, ampak da dosledno prin-
cipu »država je stranka« namešča po-
vsod le svoje strankarske pristaše, brez
ozira na njihove sposobnosti, kar pa se
stranki protivi, meče brezobzirno na ce-
sto, pa naj bo sposobnost še tako velika.
Do kakšne krutosti mora dovesti dosled-
no izvajanje tega principa in do kakšnih
bizarnosti, to nam priča naša žalostna
domača zgodovina poslednjih let.

Nedavno smo brali, da je neki višji
državni funkcionar zlorabil svojo urad-
no moč s tem, da je uradno pritiskal na
svoje podrejene organe, naj se pridružijo
stranki, kateri pripada on sam. Samopre-
sebi se razume, da je to strahovita zloraba
uradne oblasti, ki bi jo bilo treba po-
šteno kaznovati. Kaznovali pa bi tako zlo-
rabo pač tam, kjer ne velja princip, da
je že stranka država. Kjer pa velja prin-
cip, da je stranka tudi že država, tam je
tudi strankarsko nasilje logično utemel-
jeno.

V principu »stranka je država« pa je
logično utemeljena tudi strankarska na-
silenost. Vse zlorabe državne moči od
strani vladajočih strank namreč včasih
le ne morejo preprečiti zmage opozicije.
A če zmaga opozicija, kaj se zgodi? Ta-
krat se razlega po celi mili in sladki do-
movini oster glas: Ffčali bodo! Kaj rod-
bina, kaj nepreskrbljeni otroci, kaj uspo-
sobljenost, kaj teoretično znanje in prak-
tična upornost — ti nisi »naš«, ergo
frč! Blizu ali daleko, magari kraj mra-
ja, ampak frč! (naglas na »rč«!)

Te modernega človeka in modernega
pojmovanja javnih zadev nedostojne me-
tode se prakticirajo v naši domovini že
leta in leta, toda nikdar se še ni nihče
spomnil, da bi jih začel temeljito in ko-
renito zatirati. Slišimo pač, kako prote-
stira ena stranka proti »nasilju« druge,
toda mnogo boljše bi bilo, če bi začeli
ljudje najprej nrvati bruna iz lastnih
očes.

Tukaj se odpira zlasti za našo inteli-
genco široko polje javnega delovanja. V
svojem razgovoru s pisateljem Čapkom,
ki sme ga objaviti te dni, je rekel veliki

Boj za beograjsko občino.

DVE RADIKALNI KANDIDATNI LISTI V BEOGRADU. — KOALICIJA MED
RADIKALI IN SAMOSTOJNIMI DEMOKRATI? — UPRAVNO NASILJE. —
POTOVANJE MINISTRA MAKSIMOVIČA NA BLED.

Beograd, 22. julija. Borba med radikali
beograjske občine se je končala, kakor
izgleda, s popolnim cepljenjem radikalne
liste. Vprašanje o sestavi Bobičeve liste
je definitivno rešeno. Za predsednika te
liste je postavljen Vlada Mitrović, pro-
fesor tehniške fakultete v Beogradu, za
podpredsednika pa Bobić. Prvi kmet-
pravnik je član upravnega odbora uprave
fondov Timović. Med ostalimi odborniki
je več zelo uglednih beograjskih radika-
lov, med temi Sava Kukić, Kosta Miletić
i dr.

Govori se tudi o koaliciji pribečičev-
cev in pašičevcev. Ako ta koalicija uspe,
bi bil postavljen za predsednika liste
Miloš Savčić, bivši narodni poslanec, za
podpredsednika pa Bobić.

Včeraj se je v političnih krogih raz-
širila vest, da je minister notranjih del
suspendiral Bobića, ki vrši posle načel-
nika beograjske občine. Tudi potovanje
Bože Maksimovića na Bled se spravlja v
zvezo s tem vprašanjem. V tej verziji se
omenja gesta občinskega odbornika Ni-
kole Besarabića, narodnega poslanca, da
je podpisal objavo, ki se glasi: V elek-
trični centrali in upravi električne želez-
nice in razsvetljave prevzamem po reše-
nju sodišča beograjske občine in kluba
večine odbornikov občine Beograd celo-
kupno upravo omenjene centrale.

Glede te Besarabičeve objave je izjavil
Bobić, da je Besarabičeva naredba naj-
boljši dokaz, kako stanje je zavlada-
lo v današnji upravi beograjske občine. —
Besarabić, kmet-pravnik in istočasno na-
rodni poslanec, je napravil poskus ab-
solutizma. Ta poskus bi bil komičen, ako
bi ne bil za vsako drugo osebo žalosten.
Besarabić, ki je sicer pravnik, nima po
zakonu niti najmanj pravice, da stori kaj
takega, niti ga za to ne pooblašča sklep

sodišča, na katerega se sklicuje. Ko sem
doznaval iz listov za ta puč, sem se hotel
nasmehnuti. In kar je najlepše, Besarabić
ima prav slabe zveze z občinskim sodi-
ščem in ne ve, kako se glasi rešenje, na
katere se sklicuje. Proti Besarabiću bom
podvzel zakonske mere, a predpostav-
ljam, da niti minister notranjih del Boža
Maksimović, čigar vnet pristaš je Besar-
abić, ne bo uporabljal takih metod proti
meni.

Beograd, 22. julija. Včeraj se je v radi-
kalnih krogih govorilo, da je stvar sus-
penzije Bobića od občinske uprave vpra-
šanje samo nekaj dni, dokler se namreč
minister notranjih del ne povrne v Beo-
grad. Za komisarje občine naj bi bil imen-
ovan načelnik ministrstva notranjih del
Katić, osebni prijatelj Bože Maksimovića.
Komisariat naj bi se uvedel zato, ker je
občinsko osebje pristaš Bobića in ima ta
v rokah volilne imenike. Za volilce bi
Bobić uporabil tudi kolone pometačev in
smažilcev, tako da bi lahko postal dvom-
ljiv uspeh Maksimovičevega kandidata
Kare Jovanovića.

Ako bi prišlo do take izpremembe, bi
odšla deputacija uglednih beograjskih
radikalov, ki so za Bobića, na Bled h
Kralju protestirat proti takim korakom.

Predsednik vlade Uzunović je izjavil,
da Bobić ni suspendiran in ne veruje,
da bo minister notranjih del storil take
korake. Kaj takega se zgodi lahko samo
občinam, ki pridejo v roke antidržavnih
elementov. Tega pa tu ni.

Bobićeva okolica je včeraj govorila,
da se dela na to, da bo predsednik Bobi-
čeve liste profesor tehniške fakultete Vl.
Mitrović, stari radikalni bорец. To še ni
definitivno določeno, a se je nadejati, da
bodo na listi, ki je bo postavil Bobić, naj-
uglednejši radikali v Beogradu.

Priprave za proračun.

VARČEVANJE. REDUKCIJA URADNIŠTVA. — VPRAŠANJE UPOKOJENCEV.

Beograd, 22. julija. V vseh ministr-
stvih se živahno dela na pripravah za
novi proračun leta 1927/28. Ministrstvo
financ je poslalo vsem resorom instruk-
cije, kako je treba sestaviti proračun. Po
teh navodilih je treba imeti največjo
skrb za to, da se v proračunu izvede čim
večje štedenje. V prvi vrsti je treba upo-
števati v proračunu redukcijo uradni-
štva, ki se mora izvesti v proračunu sa-
mem. Naglašajo se, da je že danes pri dr-
žavnih oblastvih več uradnikov, kakor
jih je faktično potrebno. Zlasti se po-

udarja, da je število upokojencev zelo
veliko in zato se zahteva, da se ljudje, ki
so sposobni za delo, ne penzionirajo,
ker je treba, da mlad človek, ki neče slu-
žiti, poda ostavko. Zahteva se tudi, da se
po možnosti čim več mladih in sposobnih
upokojencev reaktivira in se tako prihrani
njih penzije.

Vsi nabiti raznih resorov v novem dr-
žavnem proračunu morajo biti gotovi in
poslani ministru financ najkasneje do
10. avgusta t. l.

nadaljnega dela stranke in držanja ra-
dikalov napram skupini HSS ter postop-
panja v vprašanju sporov ob priliki ob-
činskih volitev, zlasti še v Beogradu.

Kakor se doznava, Pašić ne odobrava
dela Bože Maksimovića in je dal Uzun-
oviću in Marku Trifkoviću navodilo, da
naj delata na to, da se to vprašanje na
seji izvršilnega odbora radikalne stran-
ke podrobno prouči.

Sokolović se vrača danes s poročilom
v Karlove Vare.

MINISTER DVORA PRI UZUNOVIĆU.

Beograd, 22. julija. Včeraj je posetil
minister dvora Janković predsednika
vlade Uzunovića in dr. Ninčiča in se je
pri njih informiral o notranji in zunanji
situaciji države. Minister dvora Janković
se je zlasti dal poučiti o stanju poplav.

Nova politična smer

Beograd, 22. julija. V političnih krogih
pazno zasledujejo razvoj ene politike, ki
v zadnjem času teži za tem, da se osigura
vlada in parlamentarna kombinacija brez
načelnikov parlamentarnih strank. To je
takozvana centrumaška politika, ki ji vsi
politični krogi posredujejo čimdalje večjo
pozornost, ker mislijo, da so to sedaj v
glavnem politične smernice, za katerimi
se stremi.

V političnih vrstah se zlasti opaža pi-
sanje glavnega organa demokratske
stranke »Odjeka«, ki se odreka vsakemu
sodelovanju s Stjepanom Radićem, ki
nikakor ne nudi dovolj garancije za
uspešno in redno delo. Ugotovilo se je,
da so to pisali ljudje, ki se nagibajo k
centrumaški politiki, a s to politiko se
ne strinjajo ostali člani demokratskega
kluba.

V radikalnih krogih opazujejo pozer-
no razvoj razmer med demokrati, kjer je
nevarnost, da pride do razcepa. V vrstah
HSS se opaža hladno držanje napram tej
politiki in splošno prepričanje je, da ta
politika ne bo prinesla nobenih stvarnih
sadev. V vrstah HSS se jasno vidi, da
tam niso naklonjeni temu, da bi prišlo
do ravnotežja s to politiko, temveč po-
stajajo vedno bolj odločni, da stavijo
Uzunoviću take zahteve, s katerimi bi se
moralo definitivno rešiti vprašanje dr.
Nikića v vladi. Radikali mislijo, da ravn-
o to stališče HSS omogoča močnejšo po-
litično situacijo, ki se bo pokazala po ob-
činskih volitvah v Srbiji.

Instrukcije, ki jih je dal Pašić, vsebuje
svetujejo radikalnemu klubu, da naj ob-
drži sedanje ravnotežje in mir v politiki
do jeseni, ker niti on niti druga skupina
ne misli do tedaj spravljal na dnevni
red nikakih takih vprašanj, ki bi bile v
oviro državnemu pravnemu redu in to
zlasti sedaj ob času poplav, ko narodne
mnžice niso informirane o novih poli-
tičnih tendencah. Ob priliki občinskih
volitev se bo izvršla agitacija, da se na-
rod vpozna s političnimi potrebami. Re-
zultat občinskih volitev bo pravi glas
naroda, po katerem se bo dalo ceniti,
kakšen parlament in kakšno vladu zahte-
vajo široki sloji naroda.

V predsedništvu vlade in v demokrat-
skem klubu se vodijo razgovori med
Ljubo Davidovićem in Behmenom. Sino-
či je bila v tem pogledu širša konferenca
v Hrvatskem seljaškem klubu, ki se je
pričela najprej z razgovori med Pavlom
Radićem, dr. Šibenikom in Pucljem.

BODRERO PRI NINČIĆU. — ITALIJA BO POMAGALA POPLAVLJENCEM.

Beograd, 22. julija. Italijanski poslanik
Bodrero je včeraj posetil ministra zuna-
njenih poslov dr. Ninčiča. Bodrero je bil
te dni na čemlju v poplavljenih krajih
in je izjavil, da bosta italijanski narod
in italijanska vlada storila vse, da se po-
more našim poplavljenim krajem.

Dr. Ninčić je izrazil svojo zahvalo za
tako velikodušnost.

ZNIŽANJE DRAGINSKIH DOKLAD.

Beograd, 22. julija. O vprašanju zniža-
nja uradniških draginskih doklad bo
vlada danes definitivno sklepala.

KRIZA V FRANCJI.

Pariz, 22. julija. Parlament je odklonil
vladi zaupanje z 290 proti 237 glasovom.

PROTI VOLILNEMU TERORJU.

Beograd, 22. julija. Ljuba Davidović je
poslal predsedniku vlade oster protest,
ker izvajajo politična oblastva in orožni-
štvo neverjeten teror in pritisk ob pri-
pravah za občinske volitve.

Narodna radikalna stranka, Mestna hranilnica in narodni blok v Mariboru

Maribor, dne 19. julija.

V petek dne 16. t. m. se je vršilo ob 20. uri v dvorani restavracije »Gambinuse« v Mariboru zborovanje zaupnikov Narodne Radikalne Stranke, katerega se je udeležilo 157 oseb. Glavna točka tega zborovanja je bilo vprašanje, kakšno stališče naj zavzame stranka napram najnovejšim dogodkom v komunalni politiki, ki jih je povzročila zadeva Mestne hranilnice.

Kakor je znano, je »Jutro« obdolžilo mariborske radikale, da so bili oni tisti, ki so lausirali v inozemske liste pretirane vesti o nerednosti pri Mestni hranilnici. Po »Jutru« je posnel to natančno tudi »Slovenec« in vodstvo radikalne stranke v Mariboru se je radi tega čutilo dolžno podati javno izjavo, da ni s temi vestmi v nikakoli, niti posredni, niti neposredni zvezi. Poleg tega je pa sklicalo tudi sestanek članstva, da ožigosa natančnejša samostojnih demokratov in njihova zavijanja cele zadeve, ki se skuša v »Jutru«, »Taboru« in drugod speljati na stranski tir.

Sestanek je otvoril predsednik oblastnega odbora g. dr. Ravnik, ki je podal v kratkem tudi poročilo o položaju radikalne stranke v Mariboru in v oblasti po znanem shodu, ki se je vršil dne 13. junija v veliki dvorani Narodnega doma. Sledilo je tajniško poročilo o razvoju stranke v zadnjem mesecu, o sestankih, o novih organizacijah itd. G. Jančko Beljak je prečital nekatere važnejše odstavke iz revizijskega poročila Mestne hranilnice, na kar je dr. Stefanovič ostro žigosal delo samostojnih demokratov v tem zavodu in dokazal, da je s tem bila kršena v važnih točkah pogodba, ki je bila sklenjena med narodnimi strankami za občinske volitve v Mariboru in za skupno delo v občini, vsled česar NRS ne more več nositi nikake odgovornosti za posledice in navzoči naj odločijo, kakšno pot naj v bodoče hodi stranka v komunalni politiki.

Po kraji debati je bila sprejeta z ozirom na Mestno hranilnico in komunalno politiko NRS v Mariboru sledeča resolucija:

»Radikalni mesta Maribora, zbrani na zaupniškem sestanku dne 16. julija zvečer v dvorani restavracije »Gambinuse« pozivajo z ozirom na ugotovitev revizije v mariborski Mestni hranilnici ministra notranjih zadev in ministra za trgovino in industrijo, da pošljeta svojega zastopnika, ki naj ponovno izvede revizijo zavoda ter da storita vse potrebno, da se krivici kaznujejo in odstranijo z vodstva ter da se sedanji upravni odbor razpusti in imenuje gerent, da zavede zopet red in spoštovanje do pravil. Pozivajo nadalje ministra notranjih zadev in ministra trgovine in industrije, da pokliče na odgovor g. velikega župana dr. Pirkmajerja, ker je dovolil, da je vršil revizijo v Mestni hranilnici domačin, pristaja Slovenske Ljudske Stranke, ki je na zadevi zainteresirana in nezaprščen revizor, ker je bila s tem dana možnost, da se zlorabi zaupanje vpogleda v posamezne konte zavoda.

Obsojajo odločno natančnejše samostojnih demokratov in klerikalcev v »Jutru«, »Slovenec« in v drugih njihovih listih, da je napad na Mestno hranilnico v dunajskih in drugih listih izšel od radikalne strani in to tembolj, ker jim je bila ob času tega obrekovanja že znana oseba, ki je te vesti povzročila in o kateri vedo, da ne pripada naši stranki.

Nadalje naročajo Oblastnemu Odboru, da odpokliče svoja dva zastopnika iz Narodnega bloka občinskih svetnikov mesta Maribora, ker stranka ne sme in tudi ne more več odelovati v korporaciji, v kateri se nahaja: Samostojna Demokratska Stranka, katere funkcionarji so odgovorni za nerednosti v Mestni hranilnici in Slovenska Ljudska Stranka, ki pomaga radi svojih strankarskih spekulacij prikrivati v javnosti te nerednosti, ker je s tem sklenjeni sporazum kršen in Narodna Radikalna Stranka ne more več nositi nikake odgovornosti za tako postopanje.

Končno izjavljajo celokupni javnosti, da je Narodna Radikalna Stranka pripravljena z vsemi svojimi močmi ščititi Mestno hranilnico tako pred izkoriščevalci kakor tudi pred nasprotniki in to tembolj, ker zavod sam kot

tak in imetje vlagatelj ni v nikakoli nevarnosti, ker jamči zanj poleg drugega tudi mestna občina mariborska z vsem svojim premoženjem in celokupno davčno močjo.

S sprejetjem teh sklepov je bilo vodstvo stranke dolžno tudi formalno odpoklicati svojega zastopnika iz občinskega Narodnega bloka in v soboto 17. t. m. je oblastni odbor poslal bloku sledeči dopis:

»Na sestanku zastopnikov narodnih strank mesta Maribora, dne 18. marca 1924 sprejeti in po vseh delegatih lastnoročno podpisani sklepi glede skupnega nastopa pri občinskih volitvah in upravi občine, določajo med drugim tudi sledeče: »Vse koalirane stranke so si edine v tem, da se ima voditi gospodarstvo v Mestni hranilnici po splošno priznanih narodno-gospodarskih principih in da bodo vse koalirane stranke Mestno hranilnico ščitile.«

Določbe tega zapisnika, in torej tudi navedeno, so kandidati in namestniki koaliranih strank, med katerimi se nahaja tudi Samostojna Demokratska Stranka, vzeli na znanje in izjavili pod častno besedo, da bodo vse obveze iz tega dogovora točno izpolnjevali.

S strani mestne občine po magistratnem tajniku g. Barletu in revizijski komisiji, sestoji iz gospodov občinskih svetnikov dr. Jerovška, Tumpeja, Kovačiča, Petejana, Pfrmerja in Planinskega po sklepu občinskega sveta z dne 11. maja 1926 v času od 14. maja do 19. junija izvršena revizija v Mestni hranilnici pa je nesporno ugotovila, da se gospodarstvo, ki je bilo odločeno v rokah zastopnikov Samostojne Demokratske Stranke, ki je članica Narodnega bloka, ni vodilo po splošno priznanih narodno-gospodarskih principih, nego da se je nasprotno vodilo neredno in neekonomsko.

Poveritev magistratnega tajnika g. Barleta z izvršitvijo strokovne revizije je nadalje pokazala, da je najmočnejša, Slovenska Ljudska Stranka, kršila dogovor, da bodo vse koalirane stranke Mestno hranilnico ščitile, ker bi s tem — kljub vsemu zaupanju in spoštovanju, ki ga imamo osebno do gospoda revizorja — lahko nastala možnost, da stranka, kateri pripada po svojem političnem prepričanju, zlorabi zaupanje vpogleda v posamezne konte zavoda, ki so po zakonu uradna tajnost. To naziranje velja le kot teoretično, če se to dejansko zgodi ali ne in ker bi se morala v tem slučaju oseba revizorja določiti iz neutralnega kroga in izven Maribora.

Skupno delovanje pa zahteva tudi skupno zaupanje in lojalnost. Samostojna Demokratska Stranka in Slovenska Ljudska Stranka sta to lojalnost prekršili na dovolj viden način, ko sta potom svojega časopisja obdolžili našo stranko, da je ona povzročila znane napade na Mestno hranilnico v inozemskih listih. To dejanje postaja še bolj vredno vse obsodbe sprito dejstva, da so funkcionarji teh strank vedeli, kdo je povzročitelj teh vesti in da dotičnik ni radikal.

Z ozirom na vse to naša stranka zaenkrat ne more več sodelovati v korporaciji, v kateri se nahajajo stranke, ki so dogovor kršile v tako eminentno važnih točkah in ker tudi ne more pred svojimi volilci in pred javnostjo nositi nikake nadaljnjega odgovornosti za tako postopanje, izjavljamo po naročilu in sklepu zaupnikov naše stranke na sestanku pri »Gambinusu« dne 16. t. m., da izstopa s tem dnem Narodna Radikalna Stranka iz Narodnega kluba občinskih odbornikov mesta Maribora in ostane ob strani vse dotlej, dokler ne bodo popravljene zagrešene kršitve in dokler ne nastane tak položaj, da bo skupno delovanje zopet mogoče. Našima zastopnikom naročamo, da ta sklep izvedeta.

Izstop NRS iz Narodnega bloka je vzbudil v Mariboru precej zanimanja in še več napadnih komentarjev v nasprotnih krogih; iz navedenih resolucij in izjav je pa jasno razviden potek dogodkov in odpade vsako natančnejše, da je NRS hotela škodovati zavodu. Zahteva po ponovni reviziji in to s strani uradnega odposlanca ministrstva je prav tako utemeljena, ker NRS v revizijo, katero namerava izvesti g. veliki župan, ne

more imeti zaupanja, ker je ta revizija poverjena eksponentu SDS. Prav tako je utemeljena zahteva po razpustu sedanjega upravnega odbora in po imenovanju gerenta, ker bi v nasprotnem slučaju in to tudi tedaj, če se sprejmejo s strani SLS stavljeni predlogi, ostali oni, ki nosijo odgovornost za ugotov-

ljene nerednosti, še vedno v večini in odločujoči faktor v upravi Mestne hranilnice, kar ni niti v interesu zavoda niti pravilno. Vse ostalo naj javnost presoja sama in naj odloči, če je bilo postopanje NRS pravilno ali ne; gotovo pa je eno, da je morala postopati tako, če je hotela ostati dosledna.

Seja občinskega sveta mariborskega

se je vršila v torek dne 20. t. m. ob 5. uri in je trajala do 10. ure zvečer. Za to sejo je vladalo veliko zanimanje, auditorij je bil nabit poln. Na dnevnem redu je bila namreč med drugim revizija Mestne hranilnice.

Referent je bil dr. Jerovšek. Nastalo je vprašanje, če naj se obravnava to poročilo javno ali v tajni seji. Dr. Lipold kot vodja skupine SDS predlaga tajno obravnavo in se tudi neuvreča radiskrepcije »Morgenblatt«, ki je o stvari kot prvi v Jugoslaviji javno razpravljaj. Poročilo mestni svet, da tega ne sme ponoviti. — Petejan zavrača predlog dr. Lipolda in kot skupinovodja SSJ predlaga javno razpravo ter izjavi, da bo socialistična stranka, če se bo obravnavala zadeva o tajni seji na javnem zboru obrazložila javnosti vse. Tajna seja bi bila občini in Mestni hranilnici vseh škoda kot v korist.

Omenja tudi zadnji radikalni sestanek, na katerem je bilo prečitano revizijsko poročilo in pravi, da hoče kovati NRS političen kapital, ker je podala preje javnosti poročilo o reviziji kot pa občina in, ker je bilo sklenjeno, da ostanje poročilo in vse ugotovitve do prve občinske seje tajne. — Tumpej se v imenu NSS pridruži za javno razpravo.

Predlog, da se vrši seja o reviziji Mestne hranilnice javno je bil sprejet.

Dr. Jerovšek poroča na to, da se je revizija vršila od časa 14. maja do 19. junija t. l. Revizor je bil g. Barle.

Ugotovilo se je: da nekateri tekoči računi ob sklepu bilance niso bili zaključeni in da jih je bilo več preokroženih. Svoje so velike.

— Pri enemu posojilu manjka obveznica, ki naj bi bila kot kaže protokol o reviziji pri nekem advokatu. Obveznica bi se morala glasiti na 225.000 Din. Zaračunjenih je 66 tisoč dinarjev kot obresti. — Pri mnogih računih niso pripisane obresti. — Neki odvetnik v Mariboru je prejel za posredovanje pri Mestni hranilnici nič manj kot 141.000 Din provizije. Vračunjeni so seveda koliki itd., a svota je kljub temu lepa. (Dotični odvetnik je v zelo ozkih stikih z Mestno hranilnico.) Njegovemu klijentu je bilo izplačanih 2 milijona 600 tisoč dinarjev. — Hranilne vloge so v redu. — Vloge znašajo 1.217.182 Din. — Izplačana je bila svota od 10.000 Din, vplačana pa ni bila v knjige. Zgodilo se je to še po 5 mesecih in je dotlej bil kot vložek za izdani denar samo račun. — Ugotovilo se je, da je v knjigah mnogo črtanega, celo prelepjen so nekateri deli, kar je protizakonito. — Izplačanih je bilo 125.000 Din, obremenjena pa je bila za to svota čisto neka druga stranka, kateri je bila ista svota že dovoljena, do čim stranka, ki je denar prejela, ni imela dovolila. — Izvršila se je neka milijonska transakcija brez vednosti upravnega odbora. Zanimivost je bil tu tedaj vodja kreditnega zavoda, ki je bil kot nato odslovljen. — Izplačalo se je 37.000 Din kot bilančna na-

grada, brez sklepa uprave. — Takih in slšnih pogrešk je še mnogo.

Komisija, ki je ugotovila te napake predlaga:

1. Da se spravijo knjige do 1. oktobra t. l. v red.
2. Da se morajo obresti koncem leta prišteti glavnici in ne kot doslej, da se sploh niso priračunavale.
3. Da se vsa posojila revidirajo.
4. Da se posojila, ki presegajo 1 milijon dinarjev reducirajo za 40%.
5. O krivcih naj razpravlja občni zbor zavoda.

Upravni odbor je v torek predložil mestnemu svetu predlog o spremembi pravil, na podlagi katerega naj bi imela mestna občina odseba na zavod večjo ingerenco kot do sedaj. Debata pa je bila jako živahna.

Petejan zatrjuje, da se ne sme in ne more trditi o kakih defraudacijah ali malverzacijah in da take vesti samo škodujejo zavodu in sploh poštenim trgovini. Ne odobrava pa nakupa in prodaje delnic Mariborske tiskarne. Očita mariborskim radikalom neloyalnost, ker se niso držali sklepa seja, ampak so predčasno o revizijskem poročilu razpravljali v javnosti. Obdolžuje SLS, da je ona kriva, da so se take stvari odkrile v Mestni hranilnici, ker ko je bil g. dr. Juvan vladni komisar SLS ni uvidela potrebe stroge revizije in spremembe pravil, ki jih je potrdil tudi njen član g. Remec. Pred leti ko je bil za župana dr. Grčar, je klical SLS v »Straži« vlagateljem denarja: »Vzemite denar ven« SLS igra po njegovih izjavah dvolično vlogo. — Ugotavlja, da so posojila dobivali samo prijatelji gotovih gospodov in da se ni ščitilo malega človeka, tako je dobilo šest strank od 34 milijonov 12 milijonov dinarjev posojila. — Krivci se naj kaznujejo strogo, če je mogoče naj se jih prisiči da škodo povrnejo, ali pa naj se jih preda državnemu pravdnstvu. Ob koncu pripominja, da mora imeti v Mestni hranilnici glavno besedo mestna občina.

Dr. Lipold potrjuje, da je bila revizija natančna. Indiskrepcija pa je, da je javnost potvrdila istino ugotovitve in da je hotela na ta način škodovati zavodu.

Dr. Kukovec je v svojem govoru ostro napadel g. župana in mu očital nekoletjalnost pri postopanju radi ugotovitev pogrešk pri Mestni hranilnici. Rekel je, da hoče diskreditirati svojega stanovskega kolego. (To je dotičnik, ki je prejel visoko nagrado.)

Župan dr. Leskovar majdolnočeje zavrača očitke g. dr. Kukovca. Komisijo je izvolil občinski svet in ne jaz! Njegov princip je: Kar je slabega in gnilega je treba iztrebiti, pa če je tudi kolega, prijatelj itd. Skrajni čas je, da pride resnica na dan.

Končno je bil sprejet predlog, da se predlogi komisije in upravnega odbora za spremembo pravil izroče pravnemu odseku, na kar je bila seja zaključena.

Politične vesti.

— Tajnosti, ki niso tajnosti. Včeraj smo sporočili, kaj je povedal finančni minister dr. Perić časnikarjem. Naš svet navadno take izjave bolj površno bere, ker redkokdaj najde v njih kaj posebno zanimivega. V zadnji izjavi finančnega ministra pa je le nekaj prav zanimivega. Dotični odstavek njegove izjave ponavljamo: »Moja želja je, da se 1. z zakonom določi formacija vseh ministrstev in 2. da se točno odredi število uradnikov, koliko jih sme imeti.« Človeku se zdi, da zija v upravni prepad, ko to bere! Torej po osmih letih skupnega državnega življenja niti ministri sami še ne vedo, koliko uradnikov naj bi imel njihov urad in koliko uradnikov je potrebnih za vsak oddelek. V prvem življenju pa ve vsak nepismen čevljar, koliko

pomočnikov potrebuje. Na podlagi ministrove izjave se da tudi preneti vrednost in zanesljivost državnega proračuna.

— Spor med beogradskimi radikali ima zelo interesantno politično ozadje. Kakor znano, vodi eno skupino minister za notranje zadeve Maksimović, drugo skupino pa bivši podžupan Bobić. Bobić velja za odločnega Pašićevega pristaja. Nastop dr. Maksimovića proti Bobiću se da torej tolmačiti le kot nastop proti samemu Pašiću. Minister Maksimović pa proti Pašiću oziroma Bobiću gotovo ne nastopa brez te ali one krepke opore in to je ravno zanimivo. Kakor poročajo, se je odpeljal minister Maksimović včeraj na Bled. — Akcija dr. Nikića, Zagrebške »Novosti« poročajo, da se je po poročilu dr. Lončarjevi-

H. P.:

Znanstveno obratovanje in naša industrija.

Nesistematičnemu 12urnemu delavniku odgovarja v Taylorovem sistemu 4 do 6urni delavnik. Če se dela po novi metodi 6 ur na dan odgovarja v tem slučaju nastala utrujenost isti stopnji kakor se doseže če se dela nesistematično 12 do 18 ur na dan. Zato je 8urni delavnik na podlagi Taylorove metode ravno tako neznošen, škodljiv in krivičen kot pa 16urni pri navadnem načinu dela.

Posledice tega amerikanizma so jako žalostne in pogubne. Delavstvo zaposleno v takih podjetjih je zelo hitro izčrpano, izmognano in uničeno klub visokim mezdami.

Po nestetih delavskih protestih je tudi poseben odbor, kateremu je vlada USA poverila proučiti Taylorovo metodo z namenom, da jo vpelje v državni zavod Watertown-Arsenal-u, obsodil in zavrnil Taylorizem, ker ga je študiral v podjetjih, ki se niso strogo ravnali po Taylorovih načelih.

Še le v novejšem času, ko so merodajni krogi seznanili s čistimi nauki Taylora in njegovih naslednikov, ki so to metodo še bolj znanstveno utemeljili, je prišla ta zopet do svoje zaslužene veljave.

Da je našel Taylor toliko neumevanja je deloma tudi sam kriv. Bil je namreč slab pisatelj. Njegovim spisom manjka jasnost, točnost, sistematičnost, preglednost in sugestivnost. Njegov slog je zelo neroden in nemiren. To je povsem umljivo, če se pomisli, da je bil samouk in da mu je manjkala višja formalna izobrazba.

Taylorov sistem se ne da vpeljati kar čez

noč. Popolno Tayloriziranje potrebuje mesece in leta. To je odvisno v prvi vrsti od obsežnosti in kompliciranosti obrata. Najlažje in pa najuspešnejše ga izvede lahko strokovnjak v svojem delokrogu.

Kar je uvedel Taylor v industriji to se da uvesti tudi v stavbarstvu, zemljedelstvu, v uradih, v tiskarnah, v vsakem rokodelstvu, skoraj v vsakem poklicu, administraciji, v knjigovodstvu, v gospodinjstvu in pri marsikaterem opravilu vsakdanjega življenja.

II.

Delavna metoda, katero je vpeljal Taylor v industrijskih obratih se da vporabiti v splošnem v vsakem delovanju. Z ozirom na velike zasluge, katere si je iztek Taylor s svojim delom je povsem umestno, da se označuje kot Taylorizem vsako sistematično in znanstveno utemeljeno ekonomično izboljšanje človeškega dela.

Naloga Taylorizma je izločevati nepotrebno in nekoristno delo iz delavnih procesov na podlagi znanstvene analize dela in v konstruiranju delavnih procesov v smislu energetskega principa doseči z minimalnimi sredstvi maksimalni učinek.

Ker se eliminira iz delavnih procesov vse nepotrebne gibe in prijeme in predpiše nujno potrebni najkrajši pot se izvrši določeno opravilo v najkrajšem času. Ker se izvrši v časovni enoti večkratno množino dela, se zviša s tem delavni efekt.

Vsak človek ima določeno količino energije, oziroma zmognosti dela, ki je odvisna od telesne in duševne knostelacije. Ker konzumirajo nepotrebni gibi in prijemi ravno tako energijo kot potrebni in ker potrebuje daljša pot več energije kot pa krajša se izvr-

ši po Taylorovi metodi v časovni enoti več dela kot pa pri nesistematičnem načinu. Končni izsledek je ta, da reducira Taylorizem k delu potrebno dobo na minimum.

Vse človeško udejstvovanje se da deliti v duševno in telesno. Te dve obliki dela ste v različnih poklicih v različni meri zastopani. Pri enem prevladuje telesno pri drugem zopet duševno delo.

Delo, katero izvršuje človek je prijetno ali neprijetno, telesnemu ustroju škodljivo ali pa neškodljivo, več ali manj naporno. Prijetnost ali neprijetnost je odvisna od dela samega ali okoliščin v katerih se vrši in od dolgotrajnosti, v kateri se ima isto izvršiti.

Delo, katerega nalaga družabno življenje posamezniku, je deloma neprijetno in v gotovih slučajih škodljivo. V interesu olajšanja in zlepšanja človeškega življenja je omejitve neprijetna in škodljiva dela na minimum. To se da doseči na podlagi Taylorizma. Posebno važno je to za one ljudi, ki morajo izvrševati ne samo neprijetna, temveč tudi zdravju škodljiva dela v nezdruživih in nevarnih odnosih. S skrajšanjem dobe, ki je po njih odnosajih, s skrajšanjem najmanj potrebna za izvrševanje družabno nujnega dela se podaljša obremen prosti čas, katerega la se posameznik lahko za individualno uporabi posameznik lahko za raznimivna in prijetna udejstvovanja, za razvedrilo, zabavo, umetnost, sport itd.

Vsako delo ima le tedaj vrednost če nudi kakršnokoli korist. Človeška energija se izčrpa najsi bo delo koristno ali ne. Zato pomenijo vse nepotrebne faze pri družabno nujnem delu zgubo, ki se ne da nadomestiti. Čim manjši je integral vseh nepotrebnih in nekoristnih faz v družabni produkciji tem večji je lahko integral vsega koristnega dela.

Taylorizem daje toraj možnost zvišati znatno

efekt družabnega delovanja. Z zvišanjem efekta pa se dvigne sporedno blagostanje človeške družbe.

Celokupni efekt človeškega delovanja raste v prvi vrsti sporedno z nadomeščanjem ročnega s strojnimi. Vsa energija, ki se vporabi pri ročnem delu pomeni zgubo, kakor hitro je dana možnost izvršiti dotično delo s pomočjo stroja. Tozadevno se greši pri nas v največji meri ravno na onem polju človeškega delovanja, ki tvori podlago vsem drugim panogam produkcije t. j. v zemljedelstvu, kar izvira iz okoliščin, da je zemlja razkosana v male obrate, ki ne morejo vporabljati racionalno pridobitve moderne tehnike in iz dejstva, da se nahaja zemlja deloma v posesti najbolj nevednega in najbolj konservativnega sloja. Da se mlati žito še s cepci v deželi, ki je obdarjena z nebrojnimi vodnimi silami v dobi, ko je tehnika že davno v stanu graditi najpopolnejše mlatnice je možno le v individualistično-anarhističnem gospodarstvu.

Intenzivna uporaba tehničnih naprav, strojev in pripomočkov je možna le pri daleko sežni koncentraciji posameznih panog. V interesu maksimalne prosperitete je maksimalna koncentracija produkcije.

Za zvišanje produktivnega efekta je potrebna tudi specializacija obratov in dela. S specializacijo se omeji delokrog posameznih obratov na izdelovanje le ene vrste produktov. S specializacijo se prihrani v industriji med seboj več ali manj nesorodnih predmetov. Z specializacijo se prihrani v industriji mnogo dela, ki se ga porabi za izdelovanje načrtov in modelov ter za neprestano menjava predmetov, priprav in orodja.

(Dalje prih.)

Dnevne vesti

TRI TOČKE.

Prva točka (vzela iz neke razsodbe): »Da našnje življenje je tako spremenjeno, da je smatrati za čisto normalno, če kaka stranka preskrbi svojemu človeku službo...«

Druga točka: Slavní češki pesnik Machar je zapisal na naslov raznih »revolucionar-skih« Streberjev, da je jako grodo, če išče kdo za svoje idejno delovanje materijalne nagrade, oziroma če je zato »revolucionar«, ker računa v slučaju zmage na svojo gmočno korist.

Tretja točka: V »Neues Wiener Tagblatt« sem bral podlistek »Skandal«. Tam pravi neznan mi pisatelj: »Največji škandal za sodobno človeštvo pa je to, da sploh ne ve in ne čuti več, kaj je škandal.«

PROTESTNI SHOD DRŽAVNIH URADNI-KOV V BEOGRADU.

Povodom vladne namere, da se znižajo na korist poplavljenim uradniške plače, se je vršil, kot smo poročali, v ponedeljek v Beogradu velik protestni shod beograjskega državnega uradništva.

Na shodu je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija:

1. Savez državnih uradnikov in uslužben-cov poklanja poplavljenem prostovoljno vsoto 10.000 Din.

2. Savez pozivlja vse državne uslužbenice, da prispevajo po svoji moči k reševalni akciji s prostovoljnimi darovi. Prispevki naj se odtegujejo uslužbenecem pri izplačilu mesečnih plač. Kod varianto tega sklepa predlaga savez, da naj se uvede v korist poplavljen-cem poseben davek, ki naj bi ga plačali vsi državljani, razven onih, ki so bili po poplavih sami oškodovani.

3. Spritno dejstva, da so uradniki tako slabo plačani, bi bilo umestno razpravljati preje o izboljšanju njihovega slabega gmočnega stanja, kakor pa, da se jim reducirajo plače. Radi tega uradniške vesti, ki krožijo v javnosti glede redukcije plač, ne more smatrati resnim.

4. Glavnomu odboru se naroča, da poseti predsednika vlade ter ga opozori na posledice. Dalje se naroča glavnomu odboru, da skliče v slučaju potrebe nemudoma izredno skupščino saveza z dnevnim redom: redukcija uradniških plač.

— Demanti poljedelskega ministra. Spritno alarmantnih vesti, ki jih prinaša zlasti dunajski tisk, je podal poljedelski minister Pu-celj sledečo izjavo: »Vsa poročila inozem-skih časopisov o poplavih so netočna ter iz trte zvita. V Bački je pač poplavljenih 90.000 oralo, vendar pa ni poplavljena samo obde-lana zemlja, temveč tudi mnogo neobdelane. Posrečilo se je spraviti približno polovico pše-nice in ovesa na varno. Samo posamezna po-sesstva so pod vodo, nikakor pa ne cele vasi. S takimi poročili hočejo gotovi inozemski li-sti naš državi škodovati. Če pa pomislimo, da imamo vsega skupaj nad 5 milijonov kul-tivirane zemlje, je jasno, da so poročila ino-zemskih listov pretirana. Pod vodo je kveč-jemu 100.000 oralo. Kljub nesreči je naša žetev bogata in izdatna. Bojazen, da bi na-stalo pomanjkanje je popolnoma neuteme-ljena.«

— Ureditve beograjskega pristanišča. Te dni je prometno ministristvo ustanovilo sek-cijo za zgradbo pristanišča v Beogradu. Ta sekcija je že na delu. Izdeluje skice in na-črte novega pristanišča.

— Kontrola uteži in dragocenih kovin. — V ministristvu za trgovino in industrijo je određen kredit za nabavo novih priprav in instrumentov za kontrolo uteži in dra-gocenih kovin v vsej državi.

— Železniške lekarne. V prometnem mini-strstvu je odobren večji kredit za nabavo sanitetnih potrebščin za ambulantne vozne in postajne lekarne.

— Obrtno zadružništvo. — V svrhu pomoči obrtnim zadrugam je odobrilo gradbeno mi-nistristvo kredit v znesku 40.000 dinarjev.

— Kongres usnjarejev. Dne 8. avgusta se vrši v Novem Sadu prvi kongres usnjarejev za vso državo.

— Izprememba železniških tarifov. V pro-metnem ministristvu se pripravlja izpremem-ba železniških tarifov. Notranji tarifi se zvišajo, zunanji pa znižajo. Posebno se znižajo postavke za izvoz iz naših luk. Za luke Gruž, Melković in Zelenika se statuirajo v svrhu pospeševanja prometa preko Bosne gotove olajšave.

— Slabo stanje čebelarstva. Poljedelsko ministristvo je dobilo od svojih podrejenih organov poročila o silno slabem stanju čebe-larstva v celi državi. Pogoste nevihte so uni-čile cvetje po vrtovih, livadah in polju. Zato obeta biti letos pridelek medu zelo neznačen.

— Delegati bosanskih rudarjev pri mini-stru za šume in rude. Te dni so se zglasili pri ministristvu za šume in rude delegati ru-darjev iz Bosne in Hercegovine ter mu pred-ložili svoje zahteve. Med drugim zahtevajo obnovo kolektivne pogodbe med Zvezo ru-darjev in direktno državnih podjetij, kakor je obstojala do septembra lanskega leta. Mi-nister je izjavil delegatom da v načelu spre-jema njihove zahteve. V kratkem poseti Bos-no in Hercegovino, si ogleda rudnike ter se prepriča na licu mesta o življenjskih razme-rah rudarjev. Minister pričakuje, da bo spre-jet njegov predlog o komercializaciji rudni-kov ter da bo pri tej priliki mogoče diskuti-rati o zvišanju rudarskih plač.

— Propaganda Jadranske Straže. Predve-rajšnjim je bila slovesna otvoritev propa-gandnega ječaja Jadranske Straže v Splitu. Tečaj je otvoril predsednik Jadranske Straže don Bianchini.

— Svetovna zveza zgodovinarjev. Kot po-ročajo iz Washingtona, napoveduje društvo ameriških zgodovinarjev ustanovitev svetov-ne zveze za pospeševanje raziskavanja zgo-dovine.

— Ameriški poslanik v Sloveniji. Ameri-ški poslanik v Beogradu, Prince prispe v kratkem v Slovenijo, kjer namerava prebiti svoj letošnji dopust. Baje pride v Slovenijo zato, da se nauči našega jezika. Srbohrvatski že zna.

— Italijanski poslanik v poplavljenih kra-jih. Italijanski poslanik general Bordinero si je te dni ogledal poplavljenе kraje okrog Apatina.

— Odlikovanje. Z redom sv. Save II. raz-reda je bil odlikovan pesnik Ivo Vojnović.

— Hrvatski slikar Joso Bužan je dobil od kraljevega adjutanta generala Hadžića pismo, v katerem mu sporoča general, da želi kralji, da pride Bužan s vsemi slikarskimi potrebščinami na Bled. Bužan se je vabilu odzval.

— Izpremembe pri mariborskem gledali-šču. V nekaterih listih so izšli v zadnjem času članki o predstojateljskih izpremembah v ansamblu mariborskega gledališča. Iako je bilo tudi javljeno, da je bila dosedanemu ravna-telju drame, g. Valu Bratini odvzeta možnost angažmana za bodočo sezono. Ker g. Bratina ni smatral za potrebno, da bi to mistifikacijo javnosti demantiral, nam je čast dati slede-če pojasnilo: Gospodu Valu Bratini je bila dana možnost, da obnovi svojo pogodbo, ker mu je podpisana uprava ponudila tudi za pri-hodnjo sezono angažman za dosedanjo plačo in funkciji igralca, režiserja in inscena-torja. Odpadla bi edino funkcija raznatelj-a drame, to pa zato, ker se ta institucija ukine — slično kot se je to zgodilo pri vseh drugih oblastnih gledališčih — in to na izrecno željo mnogih mariborskih kulturnih faktorjev, ki pričakujejo, da bo naša drama mnogo boljša in uspešnejša, če ne bo pod vodstvom poedin-ca, nego režiserskega kolegija. Ker na več-kratni poziv g. Bratina te pogodbe ni hotel podpisati, je s tem sam prekinil službene od-nosaje do mariborskega gledališča in je bila uprava primorana skrbeti za odgovarjajoče nadomestilo. Tudi ostale vesti so deloma iz-krivljene, deloma neistinite. — Uprava Na-rodnege gledališča v Mariboru.

— Boj UJNZ za pravice železničarjev. — Centralni odbor in oblasni odbori Udruže-nja jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev so nastopili te dni z najostrejšimi protesti pri ministristvu, generalni direkciji, predsedstvu vlade in finančnem odboru proti odpuštni in izprilju delavcev ter proti okrnjenju zakonsko zagarantiranih dajatev. Boj se še nadaljuje. O uspehu ali neuspehu poročamo. — Pokrajinski odbor UJNZib.

— Povračke luksuznega parnika »Kara-djordje«. Iz Sušaka poročajo: Parnik Kara-djordje se je vrnil z izleta po Sredozemskem morju. To je bil drugi izlet. Prvega je pri-redilo zagrebško prometno društvo »Putnik«, drugega beograjski odbor »Jadranske stra-že«. Oba izleta sta izvrstno uspela, zato se namerava organizirati tekmo letošnje sezone še tretji izlet.

— Razlagova slavnost pri Mali nedelji. — Proslava stoletnice rojstva in odkritje Raz-lagovega spomenika v Mali Nedelji preložena in se vrši neprekinjeno v nedeljo 1. avgusta ob vsakem vremenu. Zunanje goste, ki se žele udeležiti banketa, prosimo, da to javijo pripravljalnemu odboru najpozneje do dne 29. julija. — Odbor.

— Pariški trgovci zapirajo trgovine. Po veletrgovih z živili so jeli zapirati tudi tr-govci z luksuznim blagom svoje trgovine za čas, dokler se frank ne stabilizira.

— Demonstracije proti tujcem v Parizu. — Včeraj je prišlo na Montmartre-u do demon-stracij proti tujcem, ki preplavljajo Pariz in izkoriščajo konjunkturo franka. Demonstranti so napadli avtobus s tujci ter tujce pretepli.

— Velika tehnična dela v Perziji. Kot po-ročajo iz Pariza, so projektirana v Perziji ve-lika tehnična dela. Med drugim se zgrade nove široke ceste iz prestolice v Turčijo, Ru-sijo, Turkestan, Afganistan in Indijo. Dalje se podaljša tiliška železnica do Teherana ter zgradi ploven kanal od Kaspijskega morja do Perzijskega zaliva. Tudi letalski promet se izpopolni.

— Jubilejni kovani denar v Ameriki. Ob priliki razstave v Filadelfiji se izda v Ame-riki v promet poseben kovan poldolarski de-nar kot spomin 150letnice Velike Republike. Na eni strani bo imel novec sliko Washing-tona, na drugi Coolidgea, to je prvega in zadnjega predsednika republike. Emitiranih bo vsega 1 milijon komadov. Komad bo stal 1 dolar, torej dvakrat toliko, kot bo znašala kovinska vrednost, to pa zato, da cirkulacija tega denarja čimprej preneha.

— Neznosna vročina v Beogradu. Po zad-njih deževnih in hladnih dnevih je zavladala v Beogradu naenkrat silna vročina, tako da je bilo predvečerašnjim v seči 30° Celzija.

— Eksplozijska nesreča v francoski papir-nici. Te dni se je pripetila v papirnici pri Saint Quentinu kstatorfalna eksplozija. Pri tem je bilo 6 delavcev ubitih, 12 pa težko ali lažje poškodovanih.

— Lastnega očeta zaklal. Posesnik Stefan Ručnov v Mirkovcih je okopalval te dni pri enem od svojih sosedov koruzo. Zato je pri-njem tudi spal. Ponoči se je splazil v izbo njegov sin Lazo, ga zgrabil z eno roko za vrat z drugo mu je pa potisnil v goltanec kuhinjski nož. Na očetov krik se je v isti izbi spavajoči sosed prebudil ter skočil iz postelje, da bi videl kaj se je pripetilo. Lazo se je zbal in pobegnil. Kljub temu sta ga njegov oče in sosed spoznala. Prijavila sta ga orožnikom, katerim je izjavil, da je hotel očeta umoriti, ker namerava ta prodati svoje posestvo.

— Fingirana tatvina. Te dni je prišel na zagrebško policijo blagajnik neke občine v križevačkem okraju ter prijavil, da mu je bilo ukradenih več vložnih knjižic, ki represen-tirajo skupno vrednost 250.000 Din. Dejal je, da je imel nalog, da nese knjižice v neko banko v Križevcih. Ker je našel ob svojem prihodu v Križevce banko zaprto, se je spom-nil, da bi bilo dobro, če bi obiskal svojo v

Zagreb živčo ženo, od katere je ločen. Prišedši v Zagreb, je krenil v prvo gostilno, kjer se je nekoliko pokrepčal, nakar je šel spat. Sredi noči je začutil nenadoma v spa-nju, da mu je segel nekdo v žep. Predno se je še prav zavedel, jo je neznanec odkuril z vsemi vložnimi knjižicami. »Sedaj sem vam povedal vse,« je dejal blagajnik, »samo pro-sim, da ne pride v časopise... imam ženo in otroke...« Medtem pa so policijska poizve-dovanja ugotovila, da je bila stvar nekoliko drugačna: Blagajnik je padel res v prvo go-stilno, in sicer med kvartopirece. Ko je izdal ves svoj denar, ki ga itak ni bilo veliko, je jel zastavljati vložne knjižice.

— Nabiralec milodarov za Sv. Antona. — Ključavničarski pomočnik Franc Makar, ro-dom Slovenec, je delal lansko leto v Han Pijesku. Ko je izvedel, da nameravajo zidati v Olovu novo cerkev, mu je šinila v glavo misel, da bi lahko zaslužil brez težkega dela lep denar in jel je nabirati po deželi pri-spevke za cerkev Sv. Antona v Olovu. Tako je srečno prepotoval ves prnjavorski, drvent-ski in banjaluški okraj. In nabral je lepe vsote. Vaški župani so mu pritiskali na na-biralno polo občinske žige ter priporočali ak-cijo svojim občanom. Da je izvajal lažje večje vsote, je pripisaval posameznim zne-skom ničle. Končno ga je dohitela usoda. Na nesrečo se je zagledal v Trnu v neko dekle, radi česar se je v selu nekoliko predolgo mu-dil. Ker je ponujal dekletu svojo ljubezen, je vzbudil jezo in ljubosumnost enega od njenih prejšnjih oboževalcev, ki je opozoril nanj orožnike. Izročen je sodišču.

— Prodaja tovrnega avtomobila. Direk-cija plena v Beogradu je odredila prodajo tovrnega štiričilindrskega 35 HP avtomobi-la znamke »Raba« s popolno karoserijo in v poštve prihajajočim orodjem. Interesenti si avtomobil lahko ogledajo med uradnimi ura-mi pri ravnateljstvu jetnišnice v tukajšnji justični palači. Kolekovane ponudbe z na-vedbo ponudnega zneska je vložiti do incl. 28. julija 1926 pri mestnem gospodarskem uradu (Mestni trg št. 27/L).

— Prvak Českoslovaške. S. K. Sparta je pred odhodom v Ameriko odigrat v Zlinu nogometno tekmo s sportnim klubom Ba'ta ter izgubil 4 proti 6.

Ljubljana.

— Se ena deložacija. Na Vrazovem trgu je bilo sedaj na prostem pet deložiranih strank s svojim pohištvom. Sedaj so dobili ti novodobni šatorniki nov prirastek, tako da je sedaj tam šest deložiranih družin. Kaj, ko bi tudi naše oblasti, državne in mestne, poskusile malo prostega zraka in se preselile pod milo nebo? Prepričani smo, da bi bilo potem stanovanjske bede takoj konec.

— Utonil je predvečerašnjem pri kopanju v Savi pri Tomačevem šestosolcer Jakob Osterman. Prijel ga je bil krč. Na njegove klice na pomoč ga je skušal rešiti neki gos-pod, kateremu se pa to ni posrečilo. — Tudi v Gradačici in v Ljubljani je par kopalcev že huda predla, vendar pa so jih rešili pra-vočasno tovariši.

— V pasjih dneh psi baje radi grizejo. V torek se je pripetil zopet tak slučaj. Na Marijinem trgu je ugriznila neka psica poš-tnega uradnika v p. K. iz Celja. Psica nima znakov stekline.

— Ne motite spečih. Redna rubrika v po-licijski kroniki je kaljenje nočnega miru, ki noče niti sedaj ponehati, ko vse pod vplivom silne vročine in dolgega časa v žepih in v politiki miruje. Policija je v torek ponoči zo-pet prišla take kalilce spanja naših mešča-nov.

— Iz državnega vzgojevališča je pobegnil šestnajstletni Defant Rudolf in se napolil naj-bržje proti svojemu domačemu kraju Sušaku. Dečko govori slovensko in hrvaško.

— Tatvine v Ljubljani. Ignacu Petroviču je bil ukraden fotografski aparat. — Dve ženski sta ukradli na južnem kolodvoru pri-bližno 100 kg premoga. Policija jima ga je odvzela in vrnila drž. železnicam.

Maribor.

— Pri kopanju v Dravi bi bili v soboto 17. t. m. kmalu utonili dve deklici. Globoka in umazana voda ju je že zagnila, ko je ne-srečo opazilo drugo občinstvo, ki se je na bregu solnčilo. Prisotni dr. Emil Stefanović je takoj skočil v reko in se mu je po večmi-nutnem naporu posrečilo dvigniti z dna in spraviti na breg ono, ki je bila v največji opasnosti, dočim se je druga z njegovo po-motjo sama rešila. Ob tej priliki moramo naj-odločnejše obsoditi ono občinstvo, ki je celo stvar mirno gledalo, ne da bi pomagalo de-klice reševati. Dasiravno je bil reševalec sam v opasnosti, so se navzoči zganili komaj na njegov klic in pomagali deklici spraviti iz vode šele tedaj, ko sta bili že pri bregu. Da ni bilo dr. Stefanoviča, bi bili deklici utonili pred očmi vseh ostalih kopalcev.

— Redni občni zbor »Tiskovne založbe, r. z. z o. z. v Mariboru«, se vrši dne 25. ju-lija v mali dvorani Narodnega doma v Mari-boru. Dnevni red običajen. Začetek ob 10. predpoldne. — Predsednik.

IZ ZASEDENEGA OZEMLJA.

— Zablembe listov. »Edinost« od 14. in 18. t. m. je bila zaplenjena. Vzrok ni znan.

— Izgnan časnikiar. V soboto je bil izgnan iz Trsta in Italije z opombo, da se ne sme več povrniti, znani časnikiar in dopisnik raznih jugoslovanskih listov, jugoslovanski podanik Anton Ekar.

— Dopisnik »Edinosti« aretiran. Goriški do-pisnik »Edinosti« Albert Rejc se je 18. t. m. zvečer mudil v Trstu in je ostal še pozno zvečer v uredniških prostorih, kjer je imel pogovor z glavnim urednikom. Ko se je vrač-al iz uredništva, ga je zalotila huda ploha. Poiskal je zavetja pri vratih neke hiše. Vr-nostnim organom, ki so šli mimo, se je mo-ral zdeti skrajno nevarno, kajti prijeli so ga in ga gnali na kvesturo. Kljub temu, da se

je legitimiral kot dopisnik »Edinosti« in so ga osebno tudi kot takega poznali, so ga ob-
čezali vso noč v zaporu in izpustili šele na-
slednje jutro po daljšem zasliševanju.

Sport.

V letalski tekmi za zlati pokal angleškega kralja je zmagal kapitan Broad z malim letalom, ki ga je gonil motor 27 KS in sicer je prišel na cilj 22 sekund pred letalskim poročnikom Scholfieldom, ki je rabil Vickerjev aeroplan z vdelanim motorjem 450 KS. Broad je dobil sicer 5 ur naprej, vžlic temu je presenetila zmaga mladomotorne letala.

Medmestna tekma Barcelona - Praga se je vršila v Pragi pred 16.000 gledalci med izbirnimi moštvi obeh mest. Končala se je v prid Prage 2 : 1 (1 : 1). Španci so pokazali zelo dobro igro z glavo; njih obramba je bila izvrstna napadalec Samitier briljanten, izbirno tudi desno krilo. Pri Pragi se je posebno odlikoval Hoffmann, poleg tega tudi Kolenaty in Kada. Prvi gol je zabil Samitier v 5. minuti, ki ga je pa izenačil v 38. minuti Hainy. Po prvem polčasu je prišlo v 23. minuti do velike gneče pred španskimi vrati in to priliko je porabil Hainy ter zabil 2. gol.

Gospodarstvo.

»LJUBLJANA V JESENI.«

Tako se bo imenovala velika pokrajinska razstava, ki jo priredi letos od 4. do 18. septembra Uprava Ljubljanskega velesejma pod pokroviteljstvom Njeg. Vel. kralja Aleksandra. Prireditelj bo obsegala sledeče razstave: avtomobilsko, motorjev, koles in potrebnih; radio; higieno; slovensko upodabljačo umetnost; razstavo psov in konj; vrtnarstvo; kmetijstvo. Kmetijska razstava bo obsegala vse panoge našega agrarnega gospodarstva.

Letošnji velesejem se je sicer vršil v času, ki je bil zelo srečno izbran. Vendar imamo dovolj trdkih, ki jim je jesenski termin bolj primeren. Na izrečno željo takih trdkih bo prireditelj priključena tudi razstava onih trdkih, ki pridejo v poštev za jesensko in zimsko sezono. Te dni bodo trdke prejele tozadevne tiskovine. Kateri trdki ne bi bile slučajno poslane te tiskovine, naj jih zahtevajo od uprave velesejma.

Se nepatentirani novi izumi, razstavljeni na tej Pokrajinski razstavi, uživajo pravo prvenstva v smislu §§ 90, 107 in 113 zak. o zaščiti industrijske svojine. Za razstavljalce in obiskovalce so že dosežene iste prevozne ugodnosti, ki so veljale tudi za letošnji velesejem.

LJUBLJANSKA BORZA,

sreda, 21. julija 1926.

Vrednote: »Sešir«, tovarna klobukov d. d., Skofja Loka den. 103, bl. 104, zaklj. 104.
Blago: Hrustovi hodi od 2.00 do 2.90 m. od 25 do 29 cm 5 vag., den. 375, bl. 375, zaklj. 375; od 30 cm napr., feo vag. nakl. post. 5 vag., den. 400, bl. 400, zaklj. 400; koruza, feo vag. nakl. post. 1 vag., den. 200, bl. 200, zaklj. 200.

BORZE.

Zagreb, 21. julija. Devize: Newyork ček 56.457—58.757, London 275.05—275.25, ček 275.037—276.237, Pariz 117.50—119.50, Praga ček 167.43—168.43, Curih 1094.80—1098.80, Dunaj 798.875—802.875, ček 798.775—802.775, Berlin 1349—1353, Milan 181.99—183.19, Praga ček 167.43—168.43.

Curih, 21. julija. Beograd 9.12, London 25.12875, Pariz 11.10, Praga 15.30, Milan 16.85, Berlin 122.95, Dunaj 73, Bukarešta 2.3125, Sofija 3.7225, Budapešta 0.007230.

»NAPREJ« NA OBTOŽNI KLOPI.

V torek se je vršila razprava proti Izi Prijatelj, odgovorni urednici »Napreja«, ker je v tem listu dne 24. aprila 1926, štev. 17.

napisala in priobčila sledeč pasus v poročilu o obnem zboru Konzumnega društva:

Baznik (zborovalec na obnem zboru, op. našega poročevalca) nadaljuje: »Vrednostni papirji — vsakakor preveč razmejavamo denar za take stvari. Če že hočemo biti člani Zadržne banke, je dovolj, da damo 50.000 dinarjev, ne pa še 600.000 Din več in to v podjetje, ki kakor sem slišal ni trdno, baje stoji tik pred konkurzom.«

Radi teh besed je Zadržna banka tožila Prijateljevo, ki je odgovorna urednica »Napreja« in je bila na obnem zboru navzoča kot poročevalka. Zanimivo je, da je Anton Kristan tedaj dejal Prijatelj: »Pazite, kaj boste poročali, sicer vas ne bomo pardonirali, tudi če ste dama!«

Razpravi je predsedoval isti senat. Obtoženko je zagovarjal Fran Milčinski, Zadržna banka pa je zastopal dr. Ahačič.

Obtoženka se zagovarja, da je napisala točno to, kar je Baznik rekel.

Priča Baznik pa izpove, da je rekel, da je v tako slabem stanju le Konzumno društvo, ne pa Zadržna banka.

Prijatelj vstaja na tem, da je Baznik točno tako rekel, kot je napisala ona.

Zagovornik predlaga za to številne priče. Dr. Ahačič pa protipriče.

Senat nato odloči razpravo.

Jack London:

130

Morski vrag.

Tako sva govorila in se šalila. Ampak takrat je bilo malo časa za smeh, zakaj najino delo je bilo težko in živa smrt Wolfa Larsena je bila grozna.

Zopet ga je bil zadel mrtvoud. Izgubil je glas. Samo včasih je mogel še govoriti. Tožil je o velikih bolečinah v glavi. V tem njegovem stanju sva naredila poseben način občevanja za tisti čas, kadar bi sploh ne mogel govoriti — en pritisk z roko za »da«, dva za »ne«. In dobro je bilo, da smo se to domenili, kajti se tisti večer je popolnoma izgubil govor. Za tem je s pritiskanjem roke odgovarjal na najina vprašanja; kadar pa je en hotel kaj povedati, je načelkal popolnoma razločno z levico svoje misli na papir.

Prišla je huda zima. Vihar je sledil viharju, pa sneg, sodra, dež. Morski psi so se bili že podali na pet proti jugu in zbirališče živali je bilo skoraj zapuščeno. Jaz sem mrzlično delal. Vzlic slabemu vremenu in vetru, ki me je posebno oviral, sem bil na krovu od zore do mraka in močno napredoval z delom. Posrečilo se mi je, da sem postavil jambore in uredil vse ostalo.

Tako lahko je šlo, sem dejal. »Vse delo je obstojalo v pripravi.«

»Vse čudo pa v dovršitvi,« je pristavila Maud. »Ne morem skoraj doumeti, da velika jambora v resnici stoji, da ste jo dvignili iz vode na ladjo in jo postavili, kamor spada. Pravcato titansko delo.«

»Ljudje so marsikaj iznašli,« sem pričel veselo, nato pa sem umolknil in povohaval zrak.

Pogledal sem svetilko. Ni se kadila. Zopet sem vohal.

»Nekaj gori,« je rekla Maud.

Skočila sva proti lestvi; stekel sem mimo nje na krav. Iz stopnic medkrova se je valil gost dim.

»Vrag še ni mrtev!« sem dejal sam pri sebi in planil skozi dim v ladjo.

Dim je bil v ozkem prostoru tako gost, da sem moral tipati, če sem hotel naprej, in vpliv Wolfa Larsena na moje domišljijo je bil tako močan, da sem bil popolnoma pripravljen, da me ta bolni orjak zdajzda zgrabi za vrat. Obotavljal sem se, najrajši bi pohitel nazaj. Tedajci sem se spomnil na Maud. Pred seboj sem videl njo v luči svetilke; njene rjave oči so bile tople in mokre od veselja, in zavedel sem se, da ne morem nazaj.

Dim me je dušil, ko sem dospel do Larsenovega ležišča. Iztegnil sem roko in iskal njegove. Ležal je nepremično, ko pa sem se ga dotaknil z roko, se je narahlo zganil. Pretipal sem njegove odeje spodaj in zgoraj. Nikjer ni bilo nobene gorkote, nobenega sledu gnojja. In vendar je moral od nekje prihajati ta dim, ki mi je jemal vid in me dušil, da sem kašljal in hropel. Izgubil sem glavo za nekoliko časa in kakor blazen letal po medkrovju. Ko sem zadel ob mizo, da mi je sape zmanjkalo, sem se zopet zavedel. Dejal

sem, da tako slabotni človek ni mogel zanetiti ognja drugje kot tam, kjer je ležal.

Vrnil sem se k Larsenovi postelji. Tam sem nameril na Maud. Koliko časa je bila v tem dušečem ozračju, nisem mogel uganiti.

»Pojdite na krov!« sem velel strogo.

»Ampak Humprey — —« je pričela ugovarjati s čudnim hripavim glasom.

»Prosim, prosim,« sem se zadril nad njo.

Poslušno se je umaknila in tedaj mi je prišlo na misel: Kaj pa, če ne najde stopnic? Odšel sem za njo in se ustavil ob vznožju stopnic. Morebiti je bila odšla na krov. Ko sem stal tam in se obotavljal, sem jo slišal, kako je tiho viknila:

»O, Huphrey, izgubljena sem!«

Našel sem jo, ko je ždela poleg pregradne stene; peljal, deloma nosil sem jo po stopnicah navzgor. Čisti zrak je bil kakor nektar. Maud je bila samo slaba in vrtoglava. Pustil sem jo na tleh ležati in se vnovič pedal v ladjo.

Vir dima se je moral nahajati prav blizu Larsena — moj duh je bil prepričan o tem. Odšel sem naravnost k njegovi postelji. Ko sem otipoval njegove odeje, je roka zadela ob nekaj vročega. Spekel sem se in urno potegnil roko nazaj. Tedaj sem razumel. Skozi razpoke v dnu gornjega ležišča je zanetil ogenj v modrocu. Levico je bil še vedno lahko precej rabil. Vlažna slama, prižgana od spodaj in zaprta zraku, je bila ves čas tlela.

„Vinocet“

tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,
nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 10, II. nadstropje.

Najboljša, najcenejša
kolesa in šivalni stroj
so edino

Petelinčevi

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

Blizu Prešernovega
spomenika za vodo.

za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji. Tudi na obroke. Večletna garancija.

Josip Petelinc, Ljubljana

Od dobrega
najboljše je
švicarski
pletilni stroj
DUBIED

Srajce, promenadne, bele in barvaste,
ovratnike vseh vrst in
fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v
raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne
-- potrebščine, svilene trakove, čipke in vezanino. --
Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Znižane cene in
največje skladišče
dvokoles, motorjev, otroških vozičkov,
šivalnih strojev, vsakovrstnih nadomestnih delov, pneumatike. Posebni oddelek za popolno popravilo emajliranja in ponikljanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. — Prodaja na obroke. Ceniki franko.

„TRIBUNA“, F. B. L.
tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
LJUBLJANA, Karlovska cesta 4.

Mali oglasi.

Za vsako besedo se plača 50 par. za debelo tiskano pa Din 1.—.

Stekleno

strešno opeko imajo stalno v zalogi Združene opekarne d. d. v Ljubljani.

Krasne dekoracijske
patent-divane
v plišu

vam nudi izredno poceni

Rudolf Sever,
Ljubljana, Gosposvetska 6.

Vahim na ogled!

Uradnica

z večletno prakso, zmožna korespondence, knjigovodstva, strojepljenja in vseh pisarniških del išče službe za takoj ali pozneje. — Ponudbe na upravo lista pod šifro »Agilnat«.

Knjigovodkinja

vsestransko verzirana prevzame delo za večerne ev. tudi popoldanske ure proti nizkemu honorarju. — Ponudbe na upravo lista pod značko »Natančna«.

Mizarska delavnica

Fran Planinšek, Maribor, Mlinska ulica 11, izdeluje najfinejše in prosto polišstvo po zmernih cenah.

Oglašujte v „Narod. Dnevniku“?

PREMOG - ČEBIN

Woltova 1/II. - Telef. 55.

Volna in bombaž

za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela se arbi v velikih izbirah in po najnižjih cenah pri Karel Prelogu, Ljubljana, Gospodarska ul. 3. — Stari trg 12.

Perica

proti stalni mesečni plači se išče za parno pralnico. Informacije se dobe do 24. t. m. na Miklošičevi cesti 20, soba 233, od 12. do 13. ure, kjer je tudi vložiti pismene prošnje z zahtevkom plače.

Modroce

iz najboljšega domačega in češkega platna, posteljne mreže, zložljive postelje, otomane dekorativne patent divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN
tapetnik

Ljubljana, Krekov trg 7.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor, Kamnik, Novo mesto, Ptui, Rakov, Slovenjgradec, Slovenske Konjice, Prevalje.

Dunajska cesta 4 (v lastni stavbi).

Kapital in rezerve Din 20,100.000.—.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavlj: TRGOVSKA.
Telefoni: 139, 146, 458